

+

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: קיץ תשס"ו, 2006
 מספר השאלון: 137,001203

+

מדינת ישראל
משרד החינוך התרבות והספורט

ת"נ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
 פרק ראשון – קטע שלא נלמד – (4×3) – 12 נקודות
 פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים" – (14×2) – 28 נקודות
 פרק שלישי – נושאי החתך – $(9 \times 2) + (14 \times 2) + (14 \times 1)$ – 60 נקודות
 סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
 (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

+

+

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא שמואל א, ח', 4-22.

ד ויתקבצו כל זקני ישראל ויבאו
ה אל-שמואל הרמתה: ויאמרו אליו הנה אתה זקנת ובניך לא
הלכו בדרכיך עתה שימה-לנו מלך לשפטנו ככל-הגוים:
ו וירע הדבר בעיני שמואל כאשר אמרו תנה-לנו מלך
ז לשפטנו ויתפלל שמואל אל-ה': ויאמר
ח ה' אל-שמואל שמע בקול העם לכל אשר-יאמרו אליך
כי לא אתך מאסו כי-אתי מאסו ממלך עליהם: ככל-
המעשים אשר-עשו מיום העלתי אותם ממצרים ועד-היום
הזה ויעזבני ויעבדו אלהים אחרים כן המה עשים גם-לך:
ט ועתה שמע בקולם אך כי-הער תעיד בהם והגדת להם
י משפט המלך אשר ימלך עליהם: ויאמר
יא שמואל את כל-דברי ה' אל-העם השאלים מאתו
מלך: ויאמר זה יהיה משפט המלך אשר ימלך
עליכם את-בניכם יקח ושם לו במרכבתו ובפרשיו ורצו לפני
יב מרכבתו: ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים ולחרש חרישו
יג ולקצר קצירו ולעשות כלי-מלחמתו וכלי רכבו: ואת-
יד בנותיכם יקח לרקחות ולטפחות ולאפות: ואת-שדותיכם
טו ואת-פרמיכם וזיתיכם הטובים יקח ונתן לעבדיו: וזרעיכם
טז וכרמיכם יעשור ונתן לסריסיו ולעבדיו: ואת-עבדיכם ואת-
יז שפחותיכם ואת-בחוריכם הטובים ואת-חמוריכם יקח
יח ועשה למלאכתו: צאנכם יעשור ואתם תהיו-לו לעבדים:
יח וועקתם ביום ההוא מלפני מלככם אשר בחרתם לכם ולא-
יט יענה ה': אתכם ביום ההוא: וימאנו העם לשמע בקול
כ שמואל ויאמרו לא כי אם-מלך יהיה עלינו: והיינו גם-
כא אנחנו ככל-הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את-
כב מלחמתנו: וישמע שמואל את כל-דברי העם וידברם באזני
ה': ויאמר ה' אל-שמואל שמע בקולם
והמלכת להם מלך ויאמר שמואל אל-אנשי ישראל לכו
איש לעירו:

+

תנ"ך, קיץ תשס"ו, מס' 001203, 137

- 3 -

+

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה – 4 נקודות).

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. בקטע שלפניך מתאר שמואל תוצאות אחדות של המלכת מלך:

– הפקעת אדמות

– הטלת מסים

– גיוס אנשים לשירות המלך

– גיוס רכוש עבור הממלכה

הסבר כיצד כל אחד מהמרכיבים האלה בא לידי ביטוי בקטע שלפניך.

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. קרא גם שופטים, ח', 22-23.

א. הִרְאָה כי בשני הכתובים (שופטים ושמואל) העם מבקש מלך, וכתוב מהי הסיבה

המשותפת לבקשה זו. (2 נקודות)

ב. במה דומות התגובות של שמואל ושל גדעון על בקשת העם?

מה הייתה התוצאה של כל אחת מהבקשות של העם? (2 נקודות)

3. תגובתו של ה' על דברי שמואל נזכרת פעמיים בקטע.

א. מהי התגובה הדומה בשני המקומות? (2 נקודות)

ב. באחד המקומות ה' מפרט את תגובתו.

יש הטוענים שדברי ה' לא נועדו לנמק את החלטתו, אלא להרגיע את שמואל.

הסבר טענה זו. (2 נקודות)

4. קרא גם דברים, י"ז, 16-20.

שני הכתובים עוסקים בשלטון של מלך.

במה שונה עמדת החוק בדברים ביחס למלך מעמדת שמואל? בסס את תשובתך על דוגמה

אחת מכל כתוב.

* * *

/המשך בעמוד 4/

+

+

+

+

פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים" (28 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף – 7 נקודות; סה"כ – 14 נקודות לשאלה)

ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, ג, 27-5.

בגבעון

ה

נראה ה' אל-שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל
מה אתן-לך: ויאמר שלמה אתה עשית עס-עבדך דוד אבי
חסד גדול כאשר הלך לפניך באמת וביצדקה ובישרת לבב
עמך ותשמר-לו את-החסד הגדול הזה ותתן-לו בן יושב
על-כסאו כיום הזה: ועתה ה' אלהי אתה המלכת את-
עבדך תחת דוד אבי ואנכי נער קטן לא אדע צאת ובא:
ועבדך בתוך עמך אשר בחרת עס-רב אשר לא-ימנה ולא
יספר מרב: ונתת לעבדך לב שמע לשפט את-עמך להבין
בין טוב לרע כי מי יוכל לשפט את-עמך הכבד הזה: וייטב
הדבר בעיני אדני כי שאל שלמה את-הדבר הזה: ויאמר
אלהים אליו יען אשר שאלת את-הדבר הזה ולא-שאלת
לך ימים רבים ולא-שאלת לך עשר ולא שאלת נפש איביך
ושאלת לך הבין לשמע משפט: הנה עשיתי כדבריך הנה
נתתי לך לב חכם ונבון אשר כמוך לא-היה לפניך ואחריך
לא-יקום כמוך: וגם אשר לא-שאלת נתתי לך גם-עשר גם-
כבוד אשר לא-היה כמוך איש במלכים כל-ימך: ואם
תלך בדרכי לשמוך חקלי ומצותי כאשר הלך דויד אביך
והארכת את-ימך: ויקן שלמה והנה חלום
ויבוא ירושלם ויעמד ולפני ארון ברית-אדני ויעל עלות ויעש
שלמים ויעש משתה לכל-עבדיו:

+

+

+

+

טו אז תבאנה
 יו שתיים נשים זנות אל-המלך ותעמדנה לפניו: ותאמר האשה
 אחת בי אדני אני והאשה הזאת ישבת בבית אחד ואלד
 יח עמה בבית: ויהי ביום השלישי ללדתי ותלד גם-האשה
 הזאת ואנחנו יחדו איך-זר אתנו בבית זולתי שתיים-אנחנו
 יט בבית: וימת בן-האשה הזאת לילה אשר שכבה עליו: ותקם
 בתוך הלילה ותקח את-בני מאצלי ואמתך ישנה ותשכיבהו
 כא בחיקה ואת-בנה המת השכיבה בחיקי: ואקם בבקר
 להיניק את-בני והנה-מת ואתבונן אליו בבקר והנה לא-
 כב היה בני אשר ילדתי: ותאמר האשה האחרת לא כי בני החי
 ובנך המת וזאת אמרת לא כי בנך המת ובני החי ותדברנה
 כג לפני המלך: ויאמר המלך זאת אמרת זה-בני החי ובנך המת
 כד וזאת אמרת לא כי בנך המת ובני החי: ויאמר
 כה המלך קחו לי-חרב ויבאו החרב לפני המלך: ויאמר המלך
 גזרו את-הילד החי לשנים ותנו את-החצי לאחת ואת-
 כו החצי לאחת: ותאמר האשה אשר-בנה החי אל-המלך כי-
 נכמרו רחמי על-בנה ותאמר ובי אדני תגולה את-הילוד
 החי והמת אל-תמיתו וזאת אמרת גם-לי גם-לך לא יהיה
 כז גזרו: ויען המלך ויאמר תגולה את-הילוד החי והמת לא
 תמיתו הוא אמו:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. רעיון המשפט מקשר בין שני חלקים בפרק: פסוקים 9-15 ופסוקים 16-27. הסבר כיצד.
- ב. קרא פסוקים 5-15 בקטע שלפניך, וכן בראשית, כ', 3; ל"א, 24. מה משותף לשלושת הכתובים, ומה מיוחד במקרה של שלמה? בסס את תשובתך על הכתוב.
- ג. קרא פסוקים 16-23 בקטע שלפניך. ציין שלושה פרטים מפסוקים אלה שיכלו להקשות על שלמה במשפט.

+

+

+

+

6. קרא מלכים ב, י"ח, 12-1; דברי הימים ב, ל"ב, 1-4, 30.

מלכים ב, י"ח, 12-1

א ויהי בשנת שלש להושע
 ב בן-אלה מלך ישראל מלך חזקיה בן-אחז מלך יהודה: בן-
 עשרים וחמש שנה היה במלכו ועשרים ותשע שנה מלך
 ג בירושלם ושם אמו אבי בת-זכריה: ויעש הישר בעיני ה'
 ד ככל אשר-עשה דוד אביו: הוא הסיר את-הבמות ושבר
 את-המצבת וכת את-האשרה וכתת נחש הנחשת אשר-
 עשה משה כי עד-הימים ההמה היו בני-ישראל מקטרים
 ה לו ויקרא-לו נחשתן: ב'ה' אלהי-ישראל בטח ואתדיו לא-
 ו היה כמוהו בכל מלכי יהודה ואשר היו לפניו: וידבק ב'ה'
 לא-סר מאחריו וישמר מצותיו אשר-צוה ה' את-משה:
 ז והיה ה' עמו בכל אשר-יצא ישכיל ומרד במלך-אשור
 ח ולא עבדו: הוא הפה את-פלשתים עד-עזה ואת-גבוליה
 ט ממגדל נוצרים עד-עיר מבצר: ויהי בשנה
 הרביעת למלך חזקיהו היא השנה השביעית להושע בן-
 י אלה מלך ישראל עלה שלמנאסר מלך-אשור על-שמרון
 ויצר עליה: וילכדה מקצה שלש שנים בשנת-שש לחזקיה
 יא היא שנת-תשע להושע מלך ישראל נלכדה שמרון: ויגל
 מלך-אשור את-ישראל אשורה וינחם בחלח ובחבור נהר
 יב גוזן וערי מדי: על אשר לא-שמעו בקול ה' אלהיהם
 ויעברו את-בריתו את כל-אשר צוה משה עבד ה'
 ולא שמעו ולא עשו:

דברי הימים ב, ל"ב, 4-1

א אחרי הדברים והאמת האלה בא סנחריב מלך-אשור ויבא
 ב ביהודה ויחן על-הערים הבצורות ויאמר לבקעם אליו:
 ג וידא חזקיהו כי-בא סנחריב ופניו למלחמה על-ירושלם:
 ד וינעץ עם-שדיו וגבדיו לסתום את-מימי העינות אשר
 ה מחוץ לעיר ויעזרהו: ויקבצו עם-רב ויסתמו את-כל-
 ו המעינות ואת-הנחל השוטף בתוך-הארץ לאמר למה
 ז יבואו מלכי אשור ומצאו מים רבים:

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

+

+

+

+

דברי הימים ב, ל"ב, 30

וְהָיָא יְחִזְקִיָּהוּ סָתַם אֶת־מוֹצָא מִיָּמָיו גִּיחוֹן הַעֲלִיזוֹן ל
 וַיִּשְׂרָם וַיִּשְׂרָם לְמִטְהַ־מְעַרְבָּה לְעִיר דָּוִד וַיִּצְלַח יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־
 מַעֲשָׂהוּ:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא **מלכים ב**, י"ח, 4 שלפניך, וכן **במדבר**, כ"א, 4-9.

מה הייתה הסיבה לעשיית נחש הנחושות, ומה גרם לחזקיהו להשמיד אותו?

ב. קרא את הקטעים **מדברי הימים ב**, ל"ב ואת כתובת נקבת השילוח שלפניך:

[דבר] הנקבה. וזה היה דבר הנקבה. בעוד [מנפס החצבים את
 הגרזן אש אל רעו ובעוד שלש אמת להנק]ב, [נשמ]ע קל אש ק
 רא אל רעו, כי הית זדה בצר מימן ומ[שמ]אל. ובים ה
 נקבה הכו החצבם אש לקרת רעו, גרזן על [גרזן, וילכו
 המים מן המוצא אל הברכה במאתים ואלף אמה, ומ]א[
 ת אמה היה גבה הצר על ראש החצב]ס

(1) למה שימשה נקבת השילוח, ומהו הרקע ההיסטורי לכך? (3 נקודות)

(2) מה אפשר ללמוד מהכתובת על המפגש בין החוצבים, על כלי החציבה

ועל גודל הנקבה? (4 נקודות)

ג. קרא את הקטע **ממלכים ב** שלפניך.

בקטע זה משה מוזכר פעמים אחדות.

כיצד מצטיירות דמותו של חזקיהו ודמותו של הושע בן אלה לאור דמותו של משה?

בסס את דבריך על הכתוב.

+

+

+

+

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא ירמיה, י"ב, 1-6.

א צִדִּיק אֶתְּהָּ הֵּהּ כִּי אֲרִיב אֵלֶיךָ אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אוֹתְךָ מִדּוּעַ דֶּרֶךְ רָשָׁעִים
 ב צִלְחָה שְׁלוֹ כַל־בְּגָדֵי בָגָד: נִטְעַתֶּם גַּם־שֹׁדְשׁוּ יִלְכוּ גַם־עֲשׂוּ
 ג פְּרִי קָרוֹב אֶתְּהָּ בְּפִיֶּהֶם וּרְחוֹק מִכְּלִיזֹתֵיהֶם: וְאַתְּהָּ הֵּהּ
 ד יָדַעְתָּנִי תִרְאֵנִי וּבַחֲנַת לְבִי אֶתְךָ הִתְקַסְּ כַעֲאֵן לְטַבְּחָהּ
 ה וְהַקִּדְשֵׁם לְיוֹם הַרְגָה: עַד־מַתִּי תֵאבֵל הָאָרֶץ
 וְעָשֵׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבֵשׁ מִרְעַת יִשְׁבִּיבָה סִפְתָּה בַּהֲמוֹת וְעוֹף
 וְאֵיךְ תִּתְחַרְרֶה אֶת־הַסּוּסִים וּבְאָרֶץ שְׁלוֹם אֶתְּהָּ בּוֹטֵחַ וְאֵיךְ
 ז תַּעֲשֶׂה בְּגֵאוֹן הַיַּרְדֵּן: כִּי גַם־אֲחִיךָ וּבֵית־אֲבִיךָ גַם־הֵמָּה בָּגְדוּ
 ח בְּךָ גַם־הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מְלֵא אֶל־תְּאֲמֹן בָּם כִּי־יִדְבְּרוּ
 ט אֵלֶיךָ טוֹבוֹת:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוק 1 בקטע שלפניך.

(1) הסבר את הטענה של ירמיהו. כיצד אפשר להבין מפסוק 3 שטענתו נובעת

ממניעים אישיים? (4 נקודות)

(2) רש"י מפרש: "מדוע דרך רשעים צלחה – שנתת גדולה לנבוכדנצר הרשע ותצליחהו

להחריב ביתך".

מהו ההסבר של רש"י לטענת ירמיהו בפסוק 1? (3 נקודות)

ב. (1) בתהלים, א', 3-4 יש דימויים מקובלים של הצדיק ושל הרשע.

הסבר למה מדומה הצדיק ולמה מדומה הרשע בפסוקים אלה. (3 נקודות)

(2) הסבר, על פי הקטע שלפניך, כיצד ירמיהו "הופך" את הדימוי המקובל של הרשע,

ומהי מטרתו בכך. (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 5-6 בקטע שלפניך, וכן ירמיה, א', 18-19.

בפרק א' ירמיהו נמצא בתחילת דרכו כנביא, ואילו בפרק י"ב הוא כבר צבר ניסיון

בשליחותו.

הסבר כיצד דברי ה' לירמיהו בכל אחד מהכתובים מתאימים לשלב בחיי הנביא.

+

+

8. קרא ירמיה, ל"א, 26-35.

הנה ימים באים נאס־ה־זרעתי
 את־בית ישראל ואת־בית יהודה זרע אדם זרע בהמה:
 והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס ולהאבד
 ולהרע בן אשקד עליהם לבנות ולנטוע נאס־ה־: בימים
 ההם לא־יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה:
 כי אס־איש בעונו ימות כל־האדם האכל הבסר תקהינה
 שניו: הנה ימים באים נאס־ה־זרעתי את־
 בית ישראל ואת־בית יהודה ברית חדשה: לא כברית אשר
 פרתיו את־אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ
 מצרים אשר־המה הפרו את־בריתי ואנכי בעלתי בס נאס־
 ה־: כי זאת הברית אשר אכרת את־בית ישראל אחרי
 הימים ההם נאס־ה־ נתתי את־תורתו בקרבם ועל־לפס
 אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהי־לי לעם: ולא
 ילמדו עוד איש את־דעהו ואיש את־אחיו לאמר דעו את־
 ה־: כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד־גדולם נאס־ה־: כי
 אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר־עוד: כה
 אמר ה־ נתן שמש לאור יומם חקת ירח וכוכבים לאור
 לילה רגע הים ויהמו גליו ה־: צבאות שמו: אס־ימשו
 החקים האלה מלפני נאס־ה־ גם זרע ישראל ישבתו
 מהיות גוי לפני כל־הימים:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 26-27 בקטע שלפניך.

(1) מהי המטפורה בפסוק 26? הסבר את נבואת הנחמה המובעת באמצעות המטפורה.

(4 נקודות)

(2) יש האומרים שהנבואה מתייחסת לימים שאחרי חורבן יהודה.

הסבר אמירה זו, ובסס את תשובתך. (3 נקודות)

ב. קרא פסוקים 28-29 בקטע שלפניך.

(1) הסבר את הביטוי "אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה" (פסוק 28), וכתוב כיצד

ביטוי זה ממחיש את תפיסת הגמול המובעת בו. (4 נקודות)

(2) במה הגמול שמבטיח ירמיהו יכול להוות נחמה לעם? הסבר. (3 נקודות)

ג. קרא פסוקים 30-35 בקטע שלפניך.

(1) כיצד תגשים נבואת ירמיהו את הצו הנזכר בדברים, ו', 6? (3 נקודות)

(2) הסבר כיצד הכתוב בפסוקים 34-35 מבטיח לעם את קיום נבואות הנחמה האלה.

(4 נקודות) /המשך בעמוד 10/

+

+

פרק שלישי – נושאי החתך (60 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על חמש שאלות:

בנושא החובה: על אחת מהשאלות 9-10.

בנושאי הבחירה (שאלות 11-20): ענה לפי ההוראות שבעמוד 14.

נושא חובה: "עלילות הראשית"

ענה על אחת מהשאלות 9-10 (לכל שאלה – 14 נקודות).

9. קרא בראשית, א', 27-26; ט', 7-1.

בראשית, א', 27-26

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ
 וַיְרְדוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־
 הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ: וַיְבָרָא אֱלֹהִים וְאֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
 בְּצַלְם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

בראשית, ט', 7-1

א וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם
 ב פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ: וּמִזֶּרְעֵכֶם וּחְתָכֶם יִהְיֶה עָלַי כָּל־
 חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם כָּכָאֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאָדָמָה
 ג וּבְכָל־דְּגַי הַיָּם בְּיַדְכֶם נִתְּנוּ: כָּל־דָּמָשׁ אֲשֶׁר הוּא־חַי לָכֶם
 ד יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ כִּי־רֹקַע עֹשֵׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־: אֲךָ־בָשָׂר
 ה בְּנַפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ: וְאֲךָ אֶת־דָּמְכֶם לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם אֲדַרְשׁ
 ו מִיַּד כָּל־חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֲדַרְשׁ
 ז אֶת־נַפְשׁ הָאָדָם: שֹׁפֵךְ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפֹךְ כִּי בְצַלְם
 ח אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם: וְאַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ שִׂרְצוּ בָאָרֶץ
 וּרְבוּבָה:

א. הביטוי "בצלם אלהים" נזכר בשני הקטעים שלפניך.

הסבר את המשמעות של בריאת האדם "בצלם אלהים", על פי ההקשר בכל קטע. (7 נקודות)

ב. ש"א ליונשטם כותב שהאשורים "נהגו לדמות את המלך לצלם האל או לדמותו, על מנת לפאר ולרוממו ולהעלות את דרגתו מעל דרגת אדם רגיל".

לפי ליונשטם, במה שונה ההתייחסות המקראית ל"צלם אלהים" מההתייחסות במזרח הקדום, ומה אפשר ללמוד מכך על מהות האדם על פי המקרא? (7 נקודות)

/המשך בעמוד 11/

+

+

+

תנ"ך, קיץ תשס"ו, מס' 001203, 137

- 11 -

+

שים לב! המשך הבחינה בעמוד 12.

/המשך בעמוד 12/

+

+

+

+

10. קרא בראשית, ח', 6-12, 20-21.

בראשית, ח', 6-12

וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת-חַלּוֹן הַתֵּבָה
אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיִּשְׁלַח אֶת-הָעֹרֵב וַיֵּצֵא יְצוּאָ וְשׁוֹב עַד-יִבְשֶׁת
הַבַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ: וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ לִרְאוֹת הַקָּלוּ
הַבַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה: וְלֹא-מָצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף-רַגְלָהּ
וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה כִּי-מַיִם עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ
וַיִּקְחֶהּ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה: וַיַּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים
אַחֲרַיִם וַיִּסֹּף שֹׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה מִן-הַתֵּבָה: וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה
לֵעַת עֹרֵב וְהִנֵּה עֹלֵה-זֵית טָרַף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי-קָלוּ הַבַּיִם
מֵעַל הָאָרֶץ: וַיַּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרַיִם וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה
וְלֹא-יָסְפָה שׁוֹב-אֵלָיו עוֹד:

בראשית, ח', 20-21

וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת
בְּמִזְבֵּחַ: וַיִּרַח יְהוָה אֶת-רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-לִבּוֹ לֹא
אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת-הָאָדָמָה בְּעִבּוֹד הָאָדָם כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם
רָע מִנְעֻרָיו וְלֹא-אֶסְף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת-כָּל-חַי בְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי:

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

+

+

לפניך חמישה נושאי בחירה, ובכל נושא שתי שאלות:
 שאלת חתך ושאלה בהיקף מצומצם.
 ענה על ארבע מבין השאלות 11-20 (סך הכול – 46 נקודות).
 לפניך השלבים בבחירת השאלות:
 (1) סמן לעצמך את שלושת הנושאים שלמדת.
 (2) מבין נושאים אלה, ענה על שתי שאלות חתך.
 (3) ענה על שתי שאלות בהיקף מצומצם:
 – על שאלה אחת מנושא שכבר עסקת בו בשאלת חתך.
 – על שאלה נוספת מהנושא שלא עסקת בו בשאלת חתך.

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

11. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא ירמיה, כ"ט, 1-10; יחזקאל, ל"ז, 21-28.

ירמיה, כ"ט, 1-10

וַאֲלֹהֵי דְבָרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָהּ
 הַנְּבִיא מִירוּשָׁלַם אֶל-יָתֵר זְקֵנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל-הַכֹּהֲנִים וְאֶל-
 הַנְּבִיאִים וְאֶל-כָּל-הָעָם אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מִירוּשָׁלַם
 בַּבְּלָה: אַחֲרַי צֵאת יְכַנִּיָּה הַמֶּלֶךְ וְהַגְבִּירָה וְהַפְּרִיסִים שְׂרֵי
 יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם וְהַחֲרָשׁ וְהַמַּסְגָּר מִירוּשָׁלַם: בִּיד אֲלַעֲשֶׂה
 בְּן-שָׁפָן וְגַמְרִיָּה בֶן-חַלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צַדְקִיָּה מֶלֶךְ-יְהוּדָה
 אֶל-נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ בַּבֶּל בַּבְּלָה לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה
 עֲבֹאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל-הַגּוֹלָה אֲשֶׁר-הִגְלִיתִי מִירוּשָׁלַם
 בַּבְּלָה: בְּנֹו בָתִּים וּשְׁבוּ וּנְטַעוּ גִּזְתִּים וְאָכְלוּ אֶת-פְּרִיָן: קָחוּ נָשִׁים
 וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקָחוּ לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת-בָּנוֹתֵיכֶם תִּנּוּ
 לְאִנְשֵׁים וְתִלְדְּנָה בָנִים וּבָנוֹת וְדַבְּרוּ-שֵׁם וְאֶל-תִּמְעֲטוּ: וְדַרְשׁוּ
 אֶת-שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בְעַדָּהּ
 אֶל-יְהוָה: כִּי בְשָׁלוֹמָה יִהְיֶה לָכֶם שְׁלוֹם: כִּי כֹה
 אָמַר יְהוָה: עֲבֹאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-יְשִׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם
 אֲשֶׁר-בְּקִדְבְּכֶם וְקִסְמֵיכֶם וְאֶל-תִּשְׁמְעוּ אֶל-חִלְמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר
 אַתֶּם מַחְלִמִים: כִּי בִשְׁקֶר הֵם נִבְאִים לָכֶם בְּשֵׁמִי לֵאמֹר
 שְׁלַחְתִּים נְאֻם-יְהוָה: כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה: כִּי לִפְנֵי
 מִלְּאֵת לְבַבִּי שְׁבָעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וְהִקְמַתִי עֲלֵיכֶם
 אֶת-דְּבָרֵי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה:

יחזקאל, ל"ז, 21-28

כ"א וּדְבַר
 אֱלֹהִים כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִלְכוּ־שָׁם וְקִבְצֵתִי אֹתָם מִסְּבִיב וְהִבֵּאתִי
 אֹתָם אֶל־אֲדָמָתָם: וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרֵי
 יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלָם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה־עוֹד לְשֵׁנִי
 יְהוִה
 גוֹיִם וְלֹא יִחְצוּ עוֹד לְשֵׁנִי מִמְּלֻכוֹת עוֹד: וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד
 בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכָּל
 מוֹשְׁבֵיתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטָהַרְתִּי אוֹתָם וְהִיִּלְתִּי לָעַם וְאֲנִי
 אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים: וְעַבְדֵי דוֹד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעֵה אֶחָד
 יִהְיֶה לְכֹלָם וּבְמִשְׁפָּטֵי יִלְכוּ וְחֻקוֹתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם: וַיֵּשְׁבוּ
 כ"ב עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לִיעֶקֶב אֲשֶׁר יִשְׁבּוּ־בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם
 וַיֵּשְׁבוּ עֲלֶיהָ הַמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם וְדוֹד עַבְדֵי
 כ"ג נְשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם: וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה
 אֹתָם וְנָתַתִּים וְהִרְבִּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת־מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם
 לְעוֹלָם: וְהָיָה מִשְׁכְּנִי עֲלֵיהֶם וְהִיִּתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהָמָּה יְהוִה
 כ"ד לִי לָעַם: וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוִה מִקְדָּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹת
 כ"ה מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

שני הקטעים שלפניך עוסקים בסיכויי הגולים לחזור לארץ.

- א. מה משותף לדברי שני הנביאים לגבי הסיכויים לחזור לארץ? בסס את תשובתך על הכתובים. (6 נקודות)
- ב. הרקע ההיסטורי השונה יכול להסביר את ההבדל בין דברי ירמיהו לדברי יחזקאל לגבי חזרת העם לארץ. מה הוא הרקע השונה, וכיצד הוא יכול להסביר את ההבדל בדברי הנביאים? (8 נקודות)

+

+

12. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא זכריה, ד', 1-7.

א וישב המלאך
 ב הדבר בי ויעירני באיש אשר יעור משנתו: ויאמר אלי מה
 ויאמר אתה ראה ויאמר ראיתי והנה מנורת זהב כלה וגלה על-
 ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות
 אשר על-ראשה: ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלה ואחד
 ד על-שמאלה: ואען ואמר אל-המלאך הדבר בי לאמר מה-
 ה אלה אדני: ויען המלאך הדבר בי ויאמר אלי הלא ידעת
 ו מה-המה אלה ואמר לא אדני: ויען ויאמר אלי לאמר
 ו זה דבר-ה: אל-זרבבל לאמר לא בחיל ולא בכח בי
 ז אספרוחי אמר ה: צבאות: מי-אתה הר-הגדול לפני
 זרבבל למישד והוציא את-האבן הראשה תשאות חן חן
 לה:

תאר בלשונך את פרטי המראה שזכריה רואה, והסבר (באופן כללי) מהו המסר שהמלאך מבקש להעביר באמצעות מראה זה.

/המשך בעמוד 17/

+

+

+

+

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

13. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא איוב, ל"ט, 1-8; מ"ב, 1-6.

איוב, ל"ט, 1-8

א הידעת עת לדת יעלי-סלע הלל אילות תשמור:
 ב תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה: תכרענה
 ד ילדיהן תפלחנה חבליהם תשלחנה: יחלמו בניהם ירבו
 ה בבר יצאו ולא שבו למו: מי-שלח פרא חפשי ומסרות ערוד
 ו מי פתח: אשר-שמתו ערבה ביתו ומשכנותיו מלחה: ישחק
 ח להמון קדיה תשאות נוגש לא ישמע: יתור הרים מרעהו
 ואחר כל-ירוק ידרוש:

איוב, מ"ב, 1-6

א ויען איוב את-ה': ויאמר: ידעת כי-
 ב כל תוכל ולא יבצר ממך מזמה: מי זה מעלים עצה בלי
 ד דעת לכן הגדתי ולא אבין נפלאות ממני ולא אדע: שמע-
 ה גא ואנכי אדבר אשאלך והודיעני: לשמע-אזן שמעתך
 ו יעתה עיניך דאתך: על-בן אמאס ונחמתי על-עפר ואפר:

פעמיים עונה ה' לאיוב: בפעם הראשונה בפרקים ל"ח-ל"ט, ובפעם השנייה בפרקים מ'-מ"א.

א. במענה הראשון של ה' לאיוב (ל"ט, 1-8) מתואר היחס של ה' לבעלי החיים, כדי להעביר מסר מסוים.

תאר את יחסו של ה' ליעלים, לאיילות ולערוד, וכתוב מהו המסר שמועבר באמצעות תיאורים אלה. (5 נקודות)

ב. קרא את הקטע שלפניך מפרק מ"ב, ובו תגובת איוב על המענה השני של ה'.

כתוב שני דברים שהבין איוב (מ"ב, 1-4) בעקבות המענה השני, והסבר את דבריו המעידים כי הוא השתכנע לבסוף (מ"ב, 5-6). (9 נקודות)

+

+

+

+

14. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא איוב, כ"ח, 28; קהלת, ג', 9-15.

איוב, כ"ח, 28

וַיֹּאמְרוּ לְאָדָם הֵן יִרְאֵת אֲדֹנָי הִיא חֲכָמָה כֹּחַ

וְסוּד מִרְעֵ בִינָה:

קהלת, ג', 9-15

ט מה־יִתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בְּאִשׁר הוּא עֵמֶל: רְאִיתִי אֶת־הַעֲנָן אֲשֶׁר
 יא נָתַן אֱלֹהִים לְבְנֵי הָאָדָם לְעֲנוּת בּוֹ: אֶת־הַכֹּל עֲשֵׂה יִפְהַ
 בעָתוֹ גַּם אֶת־הָעֵלֶם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצֵא
 הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים מִרְאֵשׁ וְעַד־סוֹף:
 יב יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לְשִׁמּוֹחַ וּלְעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּו:
 יג וְגַם כָּל־הָאָדָם שְׂיֹאכַל וְשָׂתֶה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מִתַּת
 יד אֱלֹהִים הִיא: יָדַעְתִּי כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה
 לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לְגָרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים עֲשֵׂה
 ט שִׁירָאוּ מִלִּפְנֵי: מַה־שֶּׁהִיָּה כָּבֵד הוּא וְאֲשֶׁר לֵהִיּוֹת כָּבֵד הִיָּה
 וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת־נִרְדָּף:

בשני כתובים אלה יש מסקנה בנוגע ליראת ה'.

במה שונה יראת ה' באיוב מזו שבקהלת, וכיצד אפשר להבין את השוני לאור ההקשר של

כל כתוב?

+

+

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

15. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא שיר השירים, ב', 7-1; ח' 5-1.

שיר השירים, ב', 7-1

א אֲנִי חֲבַצְלֵת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים
 ג כֵּן רַעֲיִתִי בֵּין הַבָּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוּדֵי בֵּין
 ד הַבָּנִים בְּעָלוּ חֲמֹדְתִי וַיִּשְׁבַּתִּי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לַחֲמִי: הֵבִיאֲנִי
 ה אֶל-בֵּית הַיָּזֵן וְדָגְלוּ עָלַי אַהֲבָה: סִמְכוֹנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת רַפְדּוֹנִי
 ו בַּתְּפוּחִים כִּי-חֹלֶת אַהֲבָה אָנִי: שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיִּמְיֵנִי
 ז תַּחְבְּקֵנִי: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּעֲבָאוֹת אֲוֹ
 ח בְּאֵילוֹת הַשָּׁדָה אִם-תִּעֲדוּ וְאִם-תִּעְזְרוּ אֶת-הָאֲהָבָה עַד
 ט שְׁתַּחֲפִין:

שיר השירים, ח', 5-1

א מִי יִתְנַךְ כָּאֵח לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי אֲמַצְאֶךָ בְּחוּץ
 ב אֲשַׁקֶּךָ גַּם לֹא-יָבוֹז לִי: אֲנַהֲגֶךָ אֲבִיאֶךָ אֶל-בֵּית אִמִּי תִלְמַדְנִי
 ג אֲשַׁקֶּךָ מִיַּיִן הַרְקֹחַ מֵעֵסִים רַמּוֹנִי: שְׂמָאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וַיִּמְיֵנִי
 ד תַּחְבְּקֵנִי: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם מִהִתְעַדְרוּ וְיָמָה-
 ה תִּעְזְרוּ אֶת-הָאֲהָבָה עַד שְׁתַּחֲפִין: מִי זֹאת
 ו עָלָה מִן-הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל-דֹּדָהּ תַּחַת הַתְּפוּחַ עֹזְרֵתֶיךָ
 ז שָׂמָה חֲבַלְתֶּךָ אִמְךָ שָׂמָה חֲבַלָּה יִלְדֶתֶךָ:

- א. יי קליין משער כי "בעולם הסמלים של שירי האהבה העממיים היה קיים קשר הדוק בין האשישות והתפוחים כאחד ובין האהבה והפריין".
 בסס קביעה זו על כל אחד מהכתובים שלפניך. (5 נקודות)
- ב. בשני הכתובים שלפניך מוזכרת שבועה שמושבעות בה בנות ירושלים.
 (1) כתוב שתי משמעויות אפשריות של שבועה זו. (5 נקודות)
 (2) מה מסמלים הצבאות ואיילות השדה? (4 נקודות)

+

+

16. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא שופטים, ה', 19-22.

בָּאוּ מַלְכִים		יט
בְּתַעֲנֵךְ	אז נִלְחַמוּ מַלְכֵי כְנָעַן	נִלְחַמוּ
בַּצֵּעַ כֶּסֶף לֹא		עַל־מִי מִגְדוֹ
הַכּוֹכָבִים	מִן־שָׁמַיִם נִלְחַמוּ	כ לָקְחוּ:
נַחַל קִישׁוֹן	מִמְסֻלוֹתֵם נִלְחַמוּ עִם סִיסְרָא:	כא
תִּדְרְכֵי	נַחַל קְדוּמִים נַחַל קִישׁוֹן	גִּרְפָּם
אז הִלְמוּ עֲקֵבֵי־		כב נִפְשֵׁי עִז:
	מִדְּהַרְוֹת דְּהַרְוֹת אַבְיָדִיו:	סוֹם

קרא גם שופטים, ד', 14-16.

שני הכתובים האלה מתארים את ישועת ה': כתוב אחד מתאר אותה בפרוזה,

והכתוב האחר — בשירה.

כיצד מתוארת ישועת ה' בפרוזה? הבא דוגמה אחת.

כיצד מתוארת ישועת ה' בשירה? הבא שתי דוגמאות.

/המשך בעמוד 21/

+

+

+

+

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

17. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא שמות, כ"א, 14-12; 21-20.

שמות, כ"א, 14-12

יב מִכָּה
 יג יֵאֱמָר וְיָמַת מוֹת יוֹמָת: וְאִשׁוֹר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אֲנִי לִידֹ
 יד וְשִׁמְתִי לְךָ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּם שָׁמָּה: וְכִי־
יִזְדֹּ אִישׁ עַל־דַּעְהוּ לְהַרְגוֹ בְּעַרְמָה מֵעַם מִזְבְּחֵי תִקְחֶנּוּ לְמוֹת:

שמות, כ"א, 21-20

כ וְכִי־יִכָּה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ
 כ"א אוֹ אֶת־אִמָּתוֹ בְּשִׁבְטֵי וְיָמַת תַּחַת יָדוֹ נֶקֶם יִנָּקֶם: אֵךְ אִם־יֹסֵם אוֹ יוֹמִים יַעֲמֵד לֹא יִקָּם כִּי כֶסֶף הוּא:

קרא את החוקים החתיים שלפניך:

חוק מספר 1: "איש כי יכה נפש איש או אישה בחמתו [יקברנו], וארבע נפשות [ראשים] יתן, איש או אישה, ואת משקו ימשכן".

חוק מספר 2: "כי יכה איש נפש עבד או אמה בחמתו יקברנו, גם שתי נפשות [ראשים] יתן, איש או אישה, ואת משקו ימשכן".

א. (1) מהו ההבדל הבסיסי בין הדין בחוק המקראי (פסוק 12) ובין הדין בחוק החתי?
(6 נקודות)

(2) בכל אחד מקובצי החוקים (המקראי והחתי) – האם העונש על הריגת בן חורין במזיד זהה לעונש על הריגת עבד במזיד? נמק את תשובתך. (3 נקודות)

ב. יש הטוענים כי החוק המקראי בדיני נפשות שוויוני יותר והומני יותר מהחוק החתי. בסס טענה זו. בתשובתך התייחס להבחנה שציינת בסעיף א (1) ובסעיף א (2).
(5 נקודות)

/המשך בעמוד 22/

+

+

+

+

18. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא שמות, כ"ב, 24-26.

כד אִסְּרָהּ וְתִלְוָה אֶת־עַמִּי אֶת־הָעֵנִי עִמָּךְ לֹא־תִהְיֶה לוֹ בְּנִשָּׁה
 כה לֹא־תִשְׁיָמוּן עָלָיו נָשֶׁךְ: אִסְּחָבֵל תִּחְבֵּל שְׁלֵמַת רֵעֶךָ עַד־
 כו בֵּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁיַבְנוּ לוֹ: כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שְׁמֵלְתוֹ
 לְעָרוֹ בַּמָּה יִשָּׁכַב וְהָיָה כִּי־יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חֲנוּן
 אֲנִי:

א. הבא מהקטע שתי דרישות שהמחוקק דורש מן המלווה. (4 נקודות)

ב. קרא גם מלכים ב, ד', 1-7.

בסיפור זה אלישע מבצע נס כדי לעזור לאלמנה. מה אפשר ללמוד מכך על היכולת לאכוף את החוק הנזכר בשמות ועל המצב המשפטי-חברתי בימיו של אלישע? (5 נקודות)

/המשך בעמוד 23/

+

+

נושא בחירה: "המאבק לחברה מוסרית – ערך מרכזי בנבואה"

19. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא עמוס, ו', 7-1; ח', 4-8.

עמוס, ו', 7-1

א הוֹי הַשְּׂאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן וְהַבְּטָחִים
 ב בְּהַר שְׁמֵרוֹן נִקְבְּלוּ רֵאשִׁית הַגּוֹזִים וּבָאוּ לָהֶם בַּיִת יִשְׂרָאֵל:
 ג עָבְרוּ כְלָנֶה וּרְאוּ וּלְכוּ מִשֵּׁם חֶמֶת רַבָּה וּרְדוּ גַת־פְּלִשְׁתִּים
 ד הַטּוֹבִים מִן־הַמְּמַלְכוֹת הָאֵלֶּה אִסְרָב גְּבוּלָם מִגְּבֻלְכֶם:
 ה הַמְנַדִּים לַיּוֹם רָע וְתַגְשׁוּן שַׁבַּת חָמָס: הַשְּׂכָבִים עַל־מִטּוֹת
 ו שֵׁן וּסְרָחִים עַל־עַרְשׂוֹתֵם וְאֹכְלִים כָּרִים מִצֹּאן וְעֹגְלִים מִתּוֹךְ
 ז מַרְבֵּק: הַפְּרֹטִים עַל־פִּי הַנֶּבֶל כְּדוֹיֵד חֲשָׁבוּ לָהֶם כְּלִי־שִׁיר:
 ח הַשְּׂתִים בְּמִזְרְקֵי יַיִן וּרֵאשִׁית שְׂמָנִים יִמְשְׁחוּ וְלֹא נָחְלוּ עַל־
 ט שִׁבְר יוֹסֵף: לָכֵן עַתָּה יִגְלוּ בְּרֵאשִׁי גְלִים וְסָר מִרוּחַ סְרוּחִים:

עמוס, ח', 4-8

ד שְׂמְעוּ־זֹאת הַשְּׂאֲפִים
 ה אֲבִיוֹן וְלִשְׁבִּית עֲנוּי־אֶרֶץ: לֹא־אָמַד מְתִי יַעֲבֹד הַחֹדֶשׁ וְנִשְׁבִּירָה
 ו שֹׁבֵר וְהַשְּׁבֵת וְנִפְתַּח־הַבַּר לְהַקְטִין אִיפֶּה וּלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל
 ז וְלַעֲוֹת מֵאֲזִנֵּי מִרְמָה: לַקְנוֹת בַּכֶּסֶף דָּלִים וְאֲבִיוֹן בַּעֲבוּר
 ח נַעֲלִים וּמִפֶּל בַּר נִשְׁבִּיר: נִשְׁבַּע ה' בְּגֹאֲוֹן יַעֲקֹב אִם־אֶשְׁפַח
 ט כְּלִי־יֹשֵׁב בָּהּ וְעַלְתָּה כְּאֹד כְּלָה וְנִגְרַשָּׁה וְנִשְׁקָה כִּי־אֹד וְנִשְׁקָה
 מִצָּרִים:

- א. (1) ציין בלשונך שתי האשמות שמעלה עמוס בכל אחד מהכתובים שלפניך. (סה"כ – ארבע האשמות) (6 נקודות)
- (2) אחד הכתובים מתאר עונש חמור יותר ממשנהו. מה אפשר להסיק מכך על עמדת עמוס בנוגע לחומרת החטאים? (6 נקודות)
- ב. קרא פסוק 5 בפרק ו' שלפניך, וכן דברי הימים ב, ז', 6.
 מה מבקש עמוס לומר בעזרת הזכרת דוד (ו', 5)? הסבר את הלעג המובע בכך. (2 נקודות)

20. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא שמואל ב, י"ב, 1-13.

א וישלח ה' את נתן אל־דוד ויבא אליו
 ויאמר לו שני אנשים היו בעיר אחת אחד עשיר ואחד ראש:
 ב לעשיר היה צאן ובקר הרבה מאד: ולרש אין־כל כי אס־
 כבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיה ותגדל עמו ועס־בניו
 יחדו מפתו תאכל ומכסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי־לו
 ד כבת: ויבא הלך לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקר
 לעשות לאדח הבא לו וילקח את־כבשת האיש הראש ויעשה
 ה לאיש הבא אליו: ויחד־אף דוד באיש מאד ויאמר אל־נתן
 ו חִי־ה' כי בן־מות האיש העשה זאת: ואת־הכבשה ישלם
 ארבעתים עקב אשר עשה את־הדבר הזה ועל אשר לא־
 ו חמל:
 ז ויאמר נתן אל־דוד אתה האיש כה־
 ח אמר ה' אלהי ישראל אנכי משחתוך למלך על־ישראל
 ו אנכי הצלתוך מיד שאול: ואתנה לך את־בית אדניך ואת־
 ט נשי אדניך בחיקך ואתנה לך את־בית ישראל ויהודה ואס־
 מעט ואספה לך כהנה וכהנה: מדוע בזית ואת־דבר ה'
 י לעשות הרע בעיני את אוריה החתי הכית בחרב ואת־
 אשתו לקחת לך לאשה ואתו הרגת בחרב בני עמון: ועתה
 יא לא־תסור חרב מביתך עד־עולם עקב כי בזתני ותקח את־
 אשת אוריה החתי להיות לך לאשה: כה
 יב אמר ה' הנני מקים עליך רעה מביתך ולקחתי את־נשיך
 לעיניך ונתתי לדעיך ושכב עס־נשיך לעיני השמש הזאת:
 יג כי אתה עשית בסתר ואני אעשה את־הדבר הזה נגד כל־
 יד ישראל ונגד השמש:
 ויאמר דוד אל־נתן
 חטאתי לה' ויאמר נתן אל־דוד גם־ה'
 העביר חטאתך לא תמות:

בעיני

- א. מהי המטרה של נתן בשימוש במשל?
- ב. כתוב אם הוא השיג את מטרתו, ובסס את תשובתך על הכתוב. (5 נקודות)
- ג. נתן מנבא לדוד שני עונשים.
- ד. על פי איזה עיקרון ניתנים העונשים? בסס את תשובתך על שתי דוגמאות מהכתוב. (4 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט